

**You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice**

Title: [Friends of Interpretable Objects – recenzja]

Author: Paweł Jędrzejko

Citation style: Jędrzejko Paweł. (2005). [Friends of Interpretable Objects – recenzja]. „Er(r)go” (Nr 10, z. 1, 2005, s. 219-221)

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

UNIwersYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Biblioteka
Uniwersytetu Śląskiego

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

wanych na relacje związane z podziałem władzy i wpływów politycznych, takich jak krytyka feministyczna, czy postkolonialna, ale także stanowią koncepty centralne dla rozważań dotyczących zjawisk społecznych w dobie globalizacji i informacji. Książkę zamyka rozdział szósty, poświęcony rozważaniom nad „Różnicą i ekwiwalencją”, których celem jest dokonanie oceny konsekwencji, jakie niesie ze sobą centralna pozycja „różnicy” we współczesnych dyskursach krytycznych, oraz próba powrotu do źródeł teorii i tych jej elementów, które wydają się umożliwiać reorientację dyskursów krytycznych w kierunku pewnych form uniwersalizmu, a zatem także próba postawienia pytania o możliwe wyczerpanie się „różnicy” jako elementarnego konceptu współczesnej krytyki.

Pracę Marka Curriego uzupełnia słownik pojęć, bibliografia oraz indeks, które nie tylko zasadniczo ułatwiają lekturę, ale także umożliwiają mniej doświadczonemu czytelnikowi zagłębienie się w dyskursy krytyczne o wysokim poziomie abstrakcji bez lęku czy poczucia zagubienia. Z tego, oraz z wszystkich innych wymienionych wcześniej powodów uważam, że zarówno omawiana tutaj *Różnica*, jak i cała seria *Języka współczesnej krytyki* powinny z pewnością figurować w listach lektur obowiązkowych dla studentów filologii angielskiej, a jeżeli doczekamy się kiedyś przekładu – także dla studentów innych filologii i kulturoznawstwa. Bez wątpienia, z przyjemnością skorzysta z nich także badacz dojrzały – i z pewnością wykorzysta wybrane tomy serii dla celów wykraczających daleko poza uniwersytecką dydaktykę.

Miguel Tamen, *Friends of Interpretable Objects*. Cambridge, Mass. and London: Harvard University Press, 2001 (194 strony). Publikacja anglojęzyczna, w twardej oprawie.

Stworzenie noty krytycznej na temat tej niezwyklej książki nastrocza nie lada kłopotu. Ujmując rzecz najzwyczajniej można byłoby stwierdzić, że zasadniczą ideą Miguela Tamena jest dokonanie rewizji praktyk interpretacyjnych w taki sposób, aby powiązać estetykę z samym obiektem rozważań (czy może trafniej: gestów) estetycznych biorąc pod uwagę pewną zasadniczą cechę fenomenologicznego postrzegania rzeczywistości: interpretując, nadajemy obiektowi życie, ale jednocześnie umieszczamy go w kontekście społecznym, którego istotnym parametrem jest odwzajemniana, lub też całkiem jednostronna przyjaźń. Zaskakujący tytuł książki – *Przyjaciele Przedmiotów Interpretowalnych* – wyjaśniają podstawowe tezy autora, które sformułowane są następująco:

[...] Tezą pierwszą jest, że przedmiot staje się interpretowalny i intencjonalnie opisywalny wyłącznie w kontekście tego, co określam mianem towarzystwa przyjaciół. Rozumiem to zjawisko jako konsekwencję całkiem niekontrowersyjnego faktu, iż – zgodnie z trafną formułą O.K. Bouwsmy – język jest „wspólnotą porozumienia w przestrzeni w której wzajemnie się rozumiemy lub też doświadczamy

my nieporozumień,” być może dlatego, że – jak zauważył W.V. Quine, „nabywając język stajemy się w nieunikniony sposób zależni od intersubiektywnie dostępnych wskazówek dotyczących tego co i kiedy należy powiedzieć”. [...] Tezą drugą jest, iż nie istnieją obiekty interpretowalne ani obiekty intencjonalne, a jedynie to, co uznawane jest za interpretowalny obiekt, a może trafniej jeszcze: istnieją tylko grupy ludzi, w których rozumieniu pewne przedmioty „liczą się” jako interpretowalne – i którzy, w konsekwencji powyższego, podchodzą do pewnych obiektów w charakterystyczny, łatwo rozpoznawalny sposób. [...] Teza trzecia mówi o tym, iż takie grupy są towarzystwami *przyjaciół*.

Rezygnując z wyprowadzenia szczegółowej teorii przyjaźni, lecz jednocześnie częściowo odstępując od Arystotelejskiej koncepcji tego zjawiska, na którą się (niezobowiązująco) powołuje, autor pisze dalej:

Moim głównym celem jest zaproponowanie swoistej charakterystyki języka, interpretacji oraz działań „atrybuujących intencję” obiektowi – na drodze opisu pewnych towarzystw przyjaciół, jednak opisu nie obciążonego założeniami dotyczącymi socjologicznej precyzji ani też, faktycznie, nie powodowanego jakąkolwiek socjologiczną (czy antropologiczną) ambicją. Wśród opisywanych tutaj towarzystw znajdują się grupy ludzi, które zdolne są sprawić, żeby przedmioty w miejscach takich jak kościoły – zaczęły mówić; będą wśród nich towarzystwa, które są w stanie spowodować, by mówiły przedmioty (często podobne do tych poprzednich) w miejscach takich, jak muzea (lecz nie kościoły); towarzystwa skupiające tych, którzy wiedzą jak przydawać intencje pomnikom czy rzeźbom (bez względu na to w jakim miejscu one się znajdują) i towarzystwa tych, którzy wiedzą co leży w najlepszym interesie korporacji, imbecyli i dzieł sztuki. [...] Z tych między innymi powodów niniejsza książka jest w szczególnym sensie autobiograficzna, bowiem pośrednio opisuje ona języki i problemy, których połączenie przybierające formę ciągłego wywodu można byłoby – bez szczególnej emfazy – określić mianem „autora”.

Składająca się z wstępu, ośmiu rozdziałów, przypisów i indeksu książka jest – jak trafnie ujął to jeden z jej recenzentów – dziełkiem, które powinien przeczytać historyk sztuki, literaturoznawca, ale też każdy, „kto kiedykolwiek wydzierał się na samochód, czy kopnął drzwi”. Ta napisana z niezwykłą swadą praca jest jednocześnie tekstem erudycyjnym i dowcipnym, metodologicznie ugruntowanym i osobistym. Jej twórca – autor trzech książek, a na co dzień profesor Uniwersytetu Lizbońskiego i wykładowca teorii literatury – zabiera czytelnika w szczególną podróż „poprzez różne dyscypliny”, nie ograniczając wyboru do literaturoznawstwa, historii sztuki, czy muzealnictwa. Owa intelektualna wyprawa odkrywa przed podążającym za wywodem Miguela Tamena czytelnikiem „miejsca wspólne” takich dziedzin, jak prawo, nauki ścisłe, politologia, czy krytyka sztuki, pozwalając mu na dokonanie rewizji dotychczasowych przeświadczeń na temat otaczającej go rzeczywistości. Elementem, który błyskotliwy wywód ostatecznie spaja jest wielostronna refleksja nad indywidualnym i zbiorowym rozumieniem świata, w którym żyjemy na co dzień, a którego przecież nie dzielimy wyłącznie z bytami ożywionymi.

Przyjaciele Przedmiotów Interpretowalnych to praca zapraszająca do refleksji nad relacją jaka łączy różne kognitywne światy, w których życie fenomenów jest warunkowane przez wspólnotowe, przyjazne postrzeganie. Lektura tego niezwykle go dziełka jest prawdziwą uczcą dla smakosza i źródłem inspiracji dla adepta intelektualnej kuchni. Przede wszystkim zaś złożony wywód Miguela Tamena jest obiektem nauki żywej, której nie sposób ująć w karby łatwo dających się zautomatyzować formułek, a jako taki – stanowi obiekt *interpretowalny w towarzystwie przyjaciół*.